Hoogheemraadschap van
Rijnland

Van:	**REKENKAMER**
Ons kenmerk:	RK26/. Corsanummer 26..
Inlichtingen:	rekenkamer@rijnland.net
Doorkiesnummer:	
Onderwerp:	Rekenkamerbrief bij Begroting 2027

Leiden, 29 oktober 2026

Geachte leden van de Verenigde Vergadering,

Als Rekenkamer ondersteunen wij u graag bij de uitvoering van uw rol. Dat doen wij doorgaans door onderzoeken uit te laten voeren. Soms kiezen wij er echter voor om u rechtstreeks te informeren via een brief over een specifiek onderwerp. In deze brieven gaan wij nader in op een thema of geven wij vanuit onze rol en expertise aandachtspunten mee. Ons doel is u te voorzien van relevante informatie en u, waar nodig, aan het denken te zetten over bepaalde vraagstukken, zodat u weloverwogen besluiten kunt nemen.

Met deze brief doen wij dat voor de Programmabegroting 2027, zoals wij sinds onze installatie in 2024 ook bij eerdere begrotings- en verantwoordingsstukken hebben gedaan. De punten die wij onder uw aandacht brengen, betreffen onderwerpen waarbij wij vragen of aandachtspunten signaleren. Een deel daarvan kan worden meegenomen bij toekomstige begrotingen. Wij kijken daarbij vanuit onze wettelijke taak naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het handelen van Rijnland. Onze opmerkingen zijn niet bedoeld als alternatief beleidsstandpunt, maar als bijdrage aan transparantie, publieke verantwoording en aan de versterking van uw kaderstellende en controlerende positie. Waar wij aandachtspunten benoemen, doen wij dat met het oog op verbeteren en leren.

Algemene indruk: beter toegankelijk - de bestuurlijke kern vraagt nog duiding
De Rekenkamer ziet dat de begroting op onderdelen toegankelijker is geworden. De toevoeging van de paragraaf ‘Leeswijzer en plaats in cyclus’ helpt VV-leden en andere lezers om de begroting beter te plaatsen binnen de planning- en controlcyclus. Ook de samenvattende overzichten aan het begin van de begroting vergroten de transparantie. Dat is winst, omdat een begroting niet alleen een financieel document is, maar ook een belangrijk verantwoordings- en sturingsinstrument.

Tegelijkertijd signaleren wij nog enkele punten waarop de informatiewaarde verder kan worden versterkt. Bij praktijksituaties is het behulpzaam om naast absolute

stijgingen ook steeds de procentuele stijging zichtbaar te maken. Daarnaast wordt in de programmahoofdstukken verwezen naar besluitpunten uit het coalitieakkoord met nummers. Voor lezers vraagt dit nog relatief veel zoekwerk. Een korte duiding van de inhoud van het betreffende besluitpunt zou de leesbaarheid en controleerbaarheid vergroten.

Waterkwaliteit en KRW: voortgang zichtbaar - doelbereik blijft zorgelijk
De begroting maakt duidelijk dat Rijnland hard werkt aan de Kaderrichtlijn Water en dat op onderliggende doelen vooruitgang wordt geboekt. Tegelijkertijd is het beeld bestuurlijk kwetsbaar: Rijnland heeft de normen in geen enkel KRW-waterlichaam volledig bereikt en de begroting benoemt zelf dat het behalen van de bovenliggende doelen lastig is. Juist daarom is het van belang dat de VV scherp zicht houdt op de balans tussen maatregelen die zelf genomen kunnen worden en die waarvoor afhankelijkheden bij derden liggen. Dat draagt bij aan een beeld van de effectiviteit van inspanningen en risico's die kunnen ontstaan als doelen niet tijdig worden gehaald.

De Rekenkamer vraagt aandacht voor een zo concreet mogelijke vertaling van deze opgave in prestaties, prioriteiten, risico's en financiële consequenties. Alleen dan kan de VV beoordelen of de inzet doelmatig en doeltreffend is en waar bijsturing nodig is.

Hogere kosten, meer onzekerheid - noodzaak van bestuurlijke keuzes
Deze begroting is doorspekt met voorbehoud naar de toekomst; de exacte financiële toekomst en onzekerheid over de omvang van opgaves: 5% jaarlijkse belastingstijging is waarschijnlijk ontoereikend en een schuldenlast van 300% niet houdbaar. De begroting laat zien dat Rijnland in 2027 nog binnen de eigen financiële kaders blijft, maar dat het meerjarenbeeld duidelijk onder druk staat. Vanaf 2028 komt de schuldpositie volgens de begroting boven de eigen norm van 300% uit en is de gehanteerde lastendrukstijging van jaarlijks 5% nadrukkelijk een rekenkundig uitgangspunt, geen bestuurlijk besluit over wat daadwerkelijk nodig zal zijn. Dat onderscheid verdient volgens de Rekenkamer blijvende aandacht.

Na 2028 zullen scherpe keuzes gemaakt moeten worden (blz.14):
Dat maakt ook de besluitvorming ingewikkelder en vraagt om scherpere afweging van steeds meer verschillende, zwaarwegende belangen. Het is aan het nieuwe bestuur om vanaf de begroting van 2028 af te wegen welke opgaven prioriteit krijgen, wat uitvoerbaar is en welke financiële ruimte daarvoor beschikbaar is.

De rekenkamer vindt dit een belangrijke observatie, die vraagt om een herkenbare vertaling in de sturingsinstrumenten van de VV. Eigenlijk staat hier dat misschien niet alles meer zal kunnen.

Juist daarom is het van belang dat toekomstige begrotingen en meerjarenperspectieven niet alleen laten zien dát de financiële druk oploopt, maar ook welke keuzes daardoor in beeld komen. Welke opgaven zijn wettelijk of bestuurlijk onvermijdelijk? Welke investeringen zijn nodig voor instandhouding van bestaande assets? Welke ambities zijn beïnvloedbaar in tempo, omvang of uitvoeringswijze? En welke gevolgen hebben die keuzes voor risico's, prestaties en lastenontwikkeling? Dit sluit aan bij onze denkstofbrief van juni 2026 over het AEF-rapport. Daarin vroegen wij om een expliciete Rijnlandse vertaling van de landelijke financiële opgave richting 2050.

De begroting 2027 bevat inmiddels meer informatie over oplopende investeringen, kapitaallasten, schuldontwikkeling en assetmanagement. Dat is een stap vooruit. Tegelijkertijd is de kernvraag uit onze denkstofbrief nog niet volledig beantwoord: wat betekenen de landelijke en Rijnlandse opgaven concreet voor de bestuurlijke ruimte van Rijnland op langere termijn, voor de toekomstige lastendruk en voor de prioritering tussen instandhouding, wettelijke opgaven en nieuwe beleidsambities? De Rekenkamer adviseert de VV om hierop expliciet te sturen, bij voorkeur in samenhang met WBP7 en het overdrachtsdossier voor het nieuwe bestuur.

Assetmanagement
De rekenkamer ziet dat er, sinds de vorige begroting, goede stappen gezet zijn om assetmanagement beter uitgespecificeerd in de begroting te zetten. Hierdoor is meer zichtbaar wat de opgave is voor verschillende assetgroepen en kan dit meer expliciet een onderwerp van bespreking worden. De begroting 2027 geeft op dit punt meer inzicht, onder meer door de afzonderlijke paragraaf assetmanagement en de koppeling met kosten, prestaties en risico's. We vinden het lovenswaardig dat verdere verbeteringen in de verslaglegging hierover ook zijn aangekondigd. Dit kan zeker helpen om dit onderwerp ook naar de toekomst scherp te kunnen betrekken bij de besluitvorming over de begroting.

Daarmee is een belangrijk aandachtspunt uit onze brief bij de begroting 2026 deels opgepakt. (Vorig jaar vroegen wij nadrukkelijk aandacht voor beheerplannen, onderhoudstoestand en de financiële vertaling per assetgroep.) Tegelijkertijd blijft de vraag of de VV hiermee al voldoende in positie is om te sturen op de totale onderhouds- en vervangingsopgave. De begroting benoemt stevige opgaven bij onder meer regionale keringen, poldergemalen en waterketeninstallaties.

Voor de kaderstellende en controlerende rol van de VV is van belang dat toekomstige stukken nog scherper laten zien welke risico's worden geaccepteerd, welke prestaties daarbij horen en welke financiële ruimte nodig is om assets duurzaam op orde te houden. De Rekenkamer moedigt daarom aan de ingezette verbetering door te zetten en de assetmanagementinformatie verder te ontwikkelen tot een volwaardig sturingsinstrument.

Tot slot
Wij vertrouwen erop dat onze opmerkingen bijdragen aan een zorgvuldige behandeling van de concept- Programmabegroting 2027. Mocht u naar aanleiding hiervan nog vragen hebben, dan zijn wij graag bereid deze nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
Namens de Rekenkamer,

T. van Wijnen
Voorzitter Rekenkamer Rijnland